

Ugy az erdőgazdasági okok, mint a fentebb leírt állapotok az állami erdőgazdaságot arra indították, hogy az erdei legeltetés kérdését megoldja oly módon, hogy azzal az erdőszet, valamint a jószágartók érdeke egyaránt kielégítést nyerjen.

Évégből a légelő céljainak alkalmas benőtt régi tisztásokat kitisztítja s amennyiben ez nem elegendő, még a silányabb erdei réteket is hozzákapcsolja az így létesített legelőkhöz.

Az ilyen átalakított területet bekeríti és rajta marhaható kutakat állít fel.

Az így létesített gyepes legelőnek feljavítása és karbantartása, valamint a pásztorok alkalmazása szintén az uradalom feladatát képezi.

Egyelőre a meglehetősen terhes munka abban a reményben folyik, hogy a felsorolt összes hátrányok emberi számítás szerint kiküszöbölve, ez a reform úgy az okszerű erdőgazdaságnak, mint a legeltetési érdekeltségnek hasznára válik.

Ugy legyen!

Hernyóirtás chlorbáriummal

Irta: *Szabó József* min. tanácsos.

Az Erdészeti Lapok ez évi 2. füzetében *Roth Gyula* a chlorbáriummal végzett hernyóirtást ismertető közleményében azt mondja, hogy — tudtával — ez az eljárás még nem volt alkalmazva.

Nem érheti vád *Roth Gyulát* azért, hogy az 1908. évben Herkulesfürdőn hasonló eljárással végzett hernyóirtásról nincs tudomása.

Mindenesetre súlyos felelősség terheli azonban azokat, akik tudtak erről, sőt az irtási munkálatokban részt vettek s annak dacára hallgattak róla.

Jómagam is ebbe a hallgató kis társaságba tartozom, de szolgáljon mentésemül, hogy az irtási eljárásnak és az eredménynek ismertetését mások kilátásba helyezték volt, ami azonban, legalább is az Erdészeti Lapokban, nem történt meg.

Az 1907. évben az *Ocneria dispar* olyan tömegesen lepte el Herkulesfürdőt és környékét, hogy a fürdőszézon első része a hernyóinvázió miatt, a főszezon pedig a lekopasztott fák szálnalmas képe és az árnyék teljes hiánya miatt majdnem meghiusult.

Olyan nagyhirü fürdő látogatottságára felette káros befolyással van, ha a gyógyulás, üdülés vagy szórakozás végett oda sereglő vendégek a szabad természet élvezetétől meg vannak fosztva s két ilyen esztendő éppen elég, hogy különösen az üdülést és szórakozást kereső vendégeket onnan elriassza.

Ennek a megelőzése végett a földmivelésügyi miniszterium *Jablonovszky* Józsefet és e sorok íróját azzal az utasítással küldötte ki, hogy Herkulesfürdön és környékén a hernyóirtást minden rendelkezésre álló eszköz felhasználásával megkíséreljük.

Herkulesfürdön az *Ocneria dispar* sárgás-barna petesomói nemesak az álló fák törzsét, hanem a kerítéseket, kórkásokat, épületek falait is ellepték.

Ebből biztosan következtethettünk arra, hogy a kikelő hernyók rengeteg tömege a fák fakadó zsenge lombzatát hamarosan fel fogja falni, s táplálék hiányában elerőtlenedve, a fellépő renyhekór áldozata lesz. Mi azonban a hernyónak ezen költség és fáradság nélküli pusztulására nem építhettünk, mert nekünk feladatunk az volt, hogy a fák lombzatát — amennyire csak lehetséges — megmentsük.

Boldogult *Vadas Jenő* főiskolai tanár, aki az 1907. év nyarán a herkulesfürdői hernyóinváziót megtekintette volt, *Jablonovszky* József felkérésére olyan peteszedő készüléket szerkesztett, amellyel 10—12 m. magasságig a fákon lévő petesomókat le lehetett kaparni s a lehulló petéket a kaparóvas alá illesztett vászonzacskóban fel lehetett fogni. Ezzel a szerszámmal folyt február és március hónapokban a fürdőn és közvetlen környékén lévő fáknak megtisztítása a petesomóktól.

Naponként több zsák petét gyűjtöttek össze a munkások s lobogó tüzrakásokra szórva, élvezték a peték gyutacszerű csattogásait.

Ezzel az irtási móddal azonban csak annyit érhattünk el, hogy a megtisztított fákon a hernyók kikelésének első időszakában a lombozat lerágása csökkent, de később a magasabb fekvésekből a szél által oda szállított vagy oda vándorló hernyótömeg mégis lekopasztotta volna a fák lombozatát.

Ez ellen már csak permetezéssel lehetett védekezni. Ekkor jött *Jablonovszkynak* az a gondolata, hogy a répa-bogár irtásánál bevált szerrel, a chlorbáriummal tegyen kísérletet. Az oldatot 4%-ig is fokozta, s hogy a chlorbáriumos folyadék a levelekhez tapadjon, 1% melaszt kevert bele.

Az eredmény teljesen kielégítő volt. Megfigyelésünk szerint a chlorbárium már pereek mulva előidézte a hernyók rángatózó mozgását, lehullását a fákról, s a halál is csakhamar bekövetkezett.

Ezzel az irtószerrel ugyan kielégítő eredményt lehetett elérni, de a célt mégis csak aránylag hosszabb idő alatt és ismételt permetezéssel lehetett volna megközelíteni. A hernyó pusztulását siettetnünk kellett és ezt a renyhekórnak mesterséges bevitele által véltük elérni.

Lipcsey László akkori herkulesfürdői erdőgondnoknak jutott feladatul a méregkeverés, amely feladatnak emberül meg is felelt, mert május hó végén a fürdőn és közvetlen környékén a fák majdnem teljes lombozatban álltak, s a magasabb fekvésekben lévő lekoppasztott fák is már június végére újból kihajtottak, tehát a fürdőszezon sikerült.

Tudomásom szerint egy későbbi időben a váci állami csemetekertben is tettek kísérletet a chlorbáriummal, de az eredmény kimaradt. Valószínűnek tartom, hogy az ottani gyümölcsoltványok permetezéséhez nem lehetett erősebb oldatot használni, s emiatt nem volt eredményes a kísérlet.

Nagybányán gyümölcsösökben rézgálicoldattal teljes sikerrel védekeznek az *Ocneria dispar* és más hernyófajok ellen.

A *Roth* Gyula cikkében felemlített szegélypászták permetezése csak ott nyújthat a fiatal ültetések egész területére kiható eredményes védelmet, ahol az ültetések területe nincs kitéve annak, hogy magasabb fekvésekből, vagy közelben

lévő kóros állományokról a szél a hernyót oda szórja, tehát csak akkor, ha a hernyó oldalról támadja az ültetvényt.

Az 1897. évben Bácskában alkalmam volt olyanmértvü hernyóinváziót megfigyelni, amilyent addig elképzelni sem tudtam. Egy 3400 k. hold kiterjedésü, tölgy- és cserfőfane-mekből álló erdő összes fái május második felében teljesen le voltak koppasztva, s a falánk hernyótömeg az éhségtől hajtva vándorolt a mező zöldelő vetései felé. Az erdő és a mező közt elvonuló müúton több centiméter vastag rétegben hevert a hernyó.

Ilyenkor lép fel a hernyók közt a renyhekór és visz véghez olyan pusztítást, hogy a következő évben még hirmondónak is alig találunk *Ocneria dispar*t.

A renyhekór felléptét a test rángatózó mozgása árulja el, ugyanúgy mozog, mint a mérgezett hernyó, csakhogy ez utóbbinál a halál hamarosan bekövetkezik, a renyhekóros hernyó a test rángatózó mozgásának megszünite után még hosszabb ideig mozdulatlan állapotban bár, de életben van.

Több ízben tett megfigyelésem szerint a hernyóromlás iránya az uralkodó szél irányával nagyjában egyezik.

Az erdészeti törvényjavaslatok tárgyalása.

A nemzetgyülés a m. évi október hó közepe óta előtte fekvő erdészeti törvényjavaslatokat február 27-én vette tárgyalás alá. Amidőn ezeket a sorokat írjuk, az erdészeti igazgatásról szóló javaslat általánosságban és részleteiben el van fogadva, az alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról szólót a nemzetgyülés általánosságban szintén leárgyalta, a részletes tárgyalás azonban még folyamatban van. Ezeket követik az erdőbirtok hiteléről és az erdei alapról szóló javaslatok, mig az erdőgazdasági érdekképviselőtről szóló törvényjavaslat, a melyet a földmivelésügyi miniszter visszavont, eddig uj alakban nem került a nemzetgyülés elé.

Eddig csak a március 2-ikáig terjedő ülések részletes naplói állanak rendelkezésünkre, a melyekből még az első,